2000 finds, including an 18th-century oak barrel (Fig. 2) and a 17th-century spoon (Fig. 3) were given to the MLIM.

Donatas Zubrickas

Didžioji Vandens gatvė 24 ir 26

2011 m. archeologinių tyrimų metu Klaipėdoje, sklype Didžioji Vandens g. 24 ir 26 trim plotais buvo ištirtas bendras 285 m² plotas. Plotas 1 ribojasi su Didžiosios Vandens gatve bei su greta esančiu pastatu Didžiosios Vandens g. 26. Jame rasti XVI a. II pusės – XX a. kultūriniai sluoksniai. Plote aptiktas pastato pamatų fragmentas, kalkių dėžė, o apatiniuose sluoksniuose, virš įžemio – latako ir statinės liekanos.

Bene vėlyviausi yra čia stovėjusio pastato pamatai (1 pav.), kuriuos galima būtų datuoti XIX a. Įdomi kalkių gesinimo dėžė (2 pav.), kurios kontūrai atsidengė jau maždaug 70–80 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus (H_{abs} 1,85–1,81 m) centrinėje ploto dalyje. Tai keturkampio formos maždaug 4,1x3,2 m dydžio kalkių duobės kontūrai. Duobės vidus buvo užpildytas šviesiai balkšvos spalvos kalkių ir degėsingo kultūrinio sluoksnio mišiniu, duobės pakraščiuose fiksuotas duobės įrėminimas – medinių lentų konstrukcija. Kaip parodė pjūviai, duobės pakraščiai buvo sustiprinti statmenai į žemę įkaltomis spygliuočių medžio nusmailintomis lentomis–kuolais. Jų plotis 30–35 cm, storis 3–5 cm, vidutinis išlikusių dalių ilgis – 1,3–1,5 m. Iš viso duobėje suskaičiuota 38 vienetai tokių lentų–kuolų.

Kita konstrukcija aptikta gana giliai. Iki jos teko preparuoti kelis tamsiai pilkos spalvos kultūrinius sluoksnius, susiformavusius iš pilkos spalvos smėlio ir durpių mišinio. Šie sluoksniai gana sterilūs, kartu su blogai supuvusia organika juose aptikta nedaug archeologinių radinių. Tik maždaug 2,8–3 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus (H_{abs} 0,30–0,40 m) išilgai ploto ŠR pakraščio rastos vandens drenažo liekanos – medinė statinė ir lovelio (vamzdžio) fragmentai. Medinė statinė

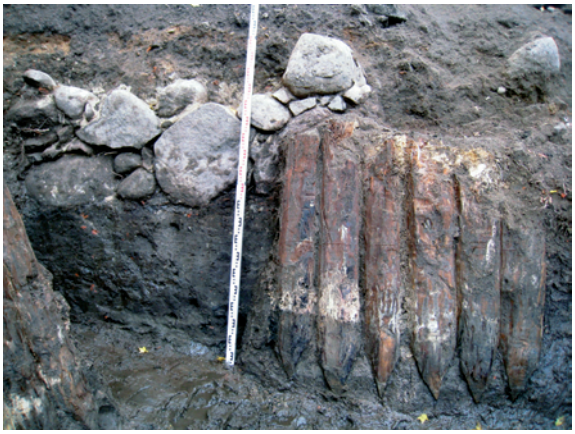

1 pav. Pamatai plote 1. D. Zubricko nuotr.

Fig. 1. The foundation in area 1.

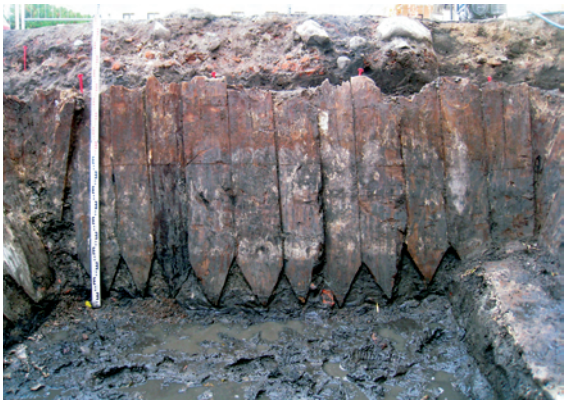

2 pav. Kalkių dėžė plote 1. D. Zubricko nuotr.

Fig. 2. The lime box in area 1.

aptikta H_{abs} 0,08–0,35 m gylyje. Ji 55 cm skersmens, pagaminta iš ąžuolinių šulų, viršutinė ir apatinė dalys sutvirtintos iš medžio šakų susuktais lankais. Į V nuo jos atidengti sunykę medinio lovelio fragmentai. Lovelis, manoma, buvo pagamintas iš 3 lentų, kurių apatinė 15–20 cm pločio lenta panaudota kaip lovelio dugnas, o kitos dvi – kaip lovelio kraštai.

3 pav. Juodbalkiai plote 2. D. Zubricko nuotr.
Fig. 3. The baulks (timbers) in area 2.

Kituose plotuose, kastuose palei Bažnyčių gatvę, po iki 1 m storio mūro griuvenų sluoksniu aptiktos mūrinio pastato pamato liekanos, kurias sudaro 8x7 m dydžio priestato ir 14x11 m dydžio pagrindinio pastato pamatai. Priestato pamatai sumūryti iš akmenų ir plytų, rištų kalkių skiediniu. Akmenų dydžiai – nuo 10x10 cm iki 30x25 cm. Pamatas tarsi susideda iš 2 didelių dalių. Viena jų maždaug 9x7 m dydžio, aptikta ploto P dalyje, o jos R kampe, sprendžiant pagal iš akmenų sudėtą pamatą, būta 1,8x1,5 m dydžio patalpos. Didesnėje patalpoje aptikta statinė – kolektorius pertekliniam vandeniui iš rūsio surinkti, kurios viršus fiksuotas H_{abs} 2,34 m gylyje.

Antroji pastato dalis yra ploto 2 ŠR ribose, tačiau aptiktos tik pastato ŠV ir PR dalių sienos. Mažesnės pastato dalies pamatai su-

4 pav. Plotas 3. D. Zubricko nuotr.
Fig. 4. Area 3.

mūryti iš molio plytų, rištų kalkių skiediniu. Antrojoje pastato dalyje H_{abs} 1,70–1,90 m gylyje aptiktos, spėjama, medinių grindų liekanos. Po jomis H_{abs} 1,10–1,30 m gylyje rastos dar vienos medinės spygliuočių medienos grindys, kurių ilgiausios lentos siekia iki 3,5 m ilgio ir yra nuo 10 iki 15 cm pločio bei 2–3 cm storio. Po grindimis aptikti 10x8 cm storio juodbalkiai, dėti kas 0,5–1 m (3 pav.). Grindų liekanos aptiktos ir pirmojoje pastato pamatų dalyje. Čia jų lentų ilgis siekia iki 6 m.

Paskutinės plote 2 aptiktos struktūros – tai statinės bei tvoros liekanos. Pastarąją sudaro 5 medinių stulpų (kuolų?) liekanos, kurių skersmuo 20–30 cm, aukštis iki 40 cm.

Pagrindinis gyvenamasis pastatas atidengtas plote 3. Pastatą sudarė 5 patalpos (4 pav.). Jo pamatai sudaryti iš stambių lauko akmenų, rištų kalkių skiediniu. Iš visų patalpų labiausiai išsiskyrė pastato ŠV kampe esanti patalpa. Joje buvo įrengtas rūsys su skliautinėmis lubomis, išgrįstas akmenų grindinėliu (5 pav.). Atidengus pastato pamatų konstrukcijas, per visą plotą (išskyrus jau minėtą patalpą su rūsiu) preparuotas pilkas su organikos priemaišomis kultūrinis sluoksnis. Įžemis – upės suplautas šviesiai pilkos spalvos smėlis ploto ribose buvo pasiektas maždaug 2,7–2,9 m gylyje (H_{abs} 0,20–0,40 m).

Pastatų aplinkoje aptikti archeologiniai radiniai yra masinė XVII–XIX a. Klaipėdos senamiesčio medžiaga. Iš viso surinkta apie 2000 radinių, kuriuos sudaro buitinė, statybinė keramika, pypkės, butelių ir langų stiklas, metaliniai dirbiniai.

Didžioji Vandens St. 24–26

Three trenches (a total of 285 m^2) were excavated in the plot at Didžioji Vandens St. 24–26 in Klaipėda in October – December of 2011. Two 19th-century building structures

5 pav. Arkinis rūsys plote 3. D. Zubricko nuotr.
Fig. 5. The arched basement in area 3.

(Figs. 1, 3–5), a 16th–19th-century cultural layer (Fig. 2), and almost 2000 finds, including two barrels, which had possibly been used as water collectors, were discovered during the investigation. All of the finds fit into the context of 17th–19th-century Klaipėda.

KRAŽIAI

Mykolas Michelbertas

Kražių kolegijos aplinka

VU ekspedicija tęsė 2010 m. pradėtus tyrimus buvusios Kražių jėzuitų kolegijos (Kelmės r.) teritorijoje, kolegijos pastatų vidiniame kieme, vykdomus Kelmės rajono savivaldybės ir Kražių M. K. Sarbievijaus kultūros centro užsakymu.

Kolegijos pastatų vidiniame kieme yra tyrinėję archeologai V. Žulkus ir R. Sprainaitis, o 2010 m. čia tyrimus vykdė VU ekspedicija (žr. *ATL 2010 metais*, Vilnius, 2011, p. 358–359). 2010 m. dabartinio kolegijos pastato P pusėje buvo iškasti 7 šurfai (bendras plotas – 18 m²). Daugumoje šurfų po velėna buvo aptiktas statybinių griuvenų – atliekų sluoksnis su tinko gabalais, plytgaliais, čerpių, koklių duženomis. Buvo matyti, kad kultūrinis sluoksnis buvo ne kartą permaišytas. Iš surastų archeologinių daiktų galima paminėti žiestų puodų, puoštų tiesių ir banguotų linijų ornamentu, šukes, plokštinių koklių fragmentus, akmeninį sviedinį. Šurfe 4 buvo atidengta pastato grindų dalis – plytų grindinys, šurfe 5 – kito gotikinio mūrijimo pastato pamatų ir sienos liekanos.

2010 m. tyrimų rezultatai dalinai nulėmė 2011 m. tyrimų tikslus. Buvo nutarta visiškai atidengti pastatą, kurio grindų dalis buvo at-

1 pav. Plote A atidengtas pastatas iš PV. M. Michelberto nuotr.

Fig. 1. The building unearthed in area A as seen from the SW.

